

Tarptautinė
migracijos
organizacija

Europos
migracijos
tinklas

Migracija ir vaikai: Lietuvos nacionalinė ataskaita 2019

2020/3

EMT STUDIJA

Šis tyrimas atliktas pagal Europos migracijos tinklo (EMT) 2019 – 2020 m. metinę programą.

EMT – tai ES valstybių narių, Norvegijos ir Europos Komisijos tinklas, skirtas rinkti, analizuoti ir dalintis naujausia, objektyvia ir palyginama informacija migracijos bei prieglobsčio srityje. Lietuvoje EMT veiklą LR Vyriausybės nutarimu vykdo Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuras.

Daugiau informacijos apie EMT: **www.emn.lt**.

Kontaktai:

Europos migracijos tinklas Lietuvoje
A. Jakšto g. 12, 4 aukštas
LT-01105, Vilnius
Tel.: +370 5 2624897
El. paštas: emnlithuania@iom.int

© Tarptautinė migracijos organizacija (TMO), Europos migracijos tinklas (EMT), 2020

Studijoje pateikta informacija nebūtinai atspindi oficialią Lietuvos Respublikos, Europos Komisijos ar TMO ir jos šalių narių poziciją. Visos teisės saugomos. Kopijuoti visą ar dalimis, taip pat naudoti komerciniais tikslais be TMO Vilniaus biuro raštiško leidimo draudžiama.

**Migracija ir vaikai:
Lietuvos nacionalinė
ataskaita 2019**

2020/3

EMT STUDIJA

Turinys

1. GREITAS IR IŠSAMUS TAPATYBĖS NUSTATYMAS IR APSAUGA	8
2. TINKAMO PRIĖMIMO UŽTIKRINIMAS EUROPOS SAJUNGOJE	18
3. GREITOS IR IŠSAMIOS GALIMYBĖS PASINAUDOTI STATUSO SUTEIKIMO PROCEDŪROMIS IR PROCEDŪRINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO UŽTIKRINIMAS	28
4. SULAIKYMAS EUROPOS SAJUNGOJE, SIEKiant GRĄŽINTI NELYDIMUS NEPILNAMEČIUS IR ŠEIMAS SU VAIKAIS	42
5. ILGALAIKIŲ SPRENDIMŲ NEPILNAMEČIAMS UŽTIKRINIMAS	48
6. DOKUMENTŲ NETURINTYS IR NETEISĖTAI ESANTYS NEPILNAMEČIAI	52
7. PEREINAMASIS LAIKOTARPIS Į PILNAMETYSTĘ	54
8. BENDRIEJI VEIKSMAI	58

1.

Greitas ir išsamus
tapatybės nustatymas
ir apsauga

1.1 NEPILNAMEČIŲ TAPATYBĖS NUSTATYMAS IR REGISTRAVIMAS

1.1.1 Ar nepilnamečio tapatybės nustatymo ir registravimo procedūros metu Lietuvoje užtikrinama, kad joje dalyvautų tinkamai su nepilnamečiais dirbti apmokytas pareigūnas?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Kiekvieną kartą, kai yra nustatomas nelydimas nepilnametis (vaikas, kuris yra be tėvų ar teisėtų globėjų), tiek pasienyje, tiek Lietuvos Respublikos teritorijoje, tolimesnėse procedūrose, tiek pirminėje ir kitose apklausose, tiek atliekant amžiaus nustatymą, jei jis atliekamas, dalyvauja Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos (toliau – Vaiko teisių tarnyba) atstovas bei asmuo, teikiantis valstybės garantuojamą teisinę pagalbą – advokatas ¹ . Pažymėtina, jog Vaiko teisių tarnybos darbuotojai yra apmokyti dirbti su vaikais, atsižvelgiant į jų specifinius poreikius, pažeidžiamumą ir pan., užtikrinant geriausius vaiko interesus. Taip pat valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiantys advokatai yra advokatai laimėję viešųjų pirkimų konkursą teikti teisinę pagalbą migracinėse bylose (prieglobsčio srityje ir neteisėtos migracijos srityje) ir turintys patirties šioje srityje bei išklause įvairius migracijos teisės mokymus. Valstybės sienos apsaugos tarnybos (toliau –	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras ☐ Nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio ir nepatenka į prieglobsčio, migracijos ar (vaikų) apsaugos sistemą ²

¹ Lietuvos Respublikoje nustatytų nelydimų nepilnamečių užsieniečių, kurie nėra prieglobsčio prašytojai, amžiaus nustatymo, apgyvendinimo ir kitų procedūrinių veiksmų tvarkos aprašas, patvirtintas LR socialinės apsaugos ir darbo ministro; LR vidaus reikalų ministro; LR sveikatos apsaugos ministro 2014 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. A1-229/1V-289/V-491, 4 p.; Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas LR vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131, 22, 26, 64, 99 ir 137 p.

² Pažymėtina, kad Lietuvos teisinėje sistemoje „Nelydimų nepilnamečių, kurie neprašo prieglobsčio ir nepatenka į prieglobsčio, migracijos ar (vaikų) apsaugos sistemą“ kategorijos nėra, kadangi visi nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai patenka į prieglobsčio arba kitas migracijos procedūras. Todėl klausimyne ši grupė nebus apžvelgiama.

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
VSAT) bei Migracijos departamento pareigūnai ir darbuotojai kasmet dalyvauja mokymuose migracijos bei nelydimų nepilnamečių srityse. Taip pat mokymus VSAT pareigūnams organizuoja Jungtinių Tautų Vyriausiojo Pabėgėlių Komisarų biuras Lietuvoje. Tuo atveju, kai yra lydimi nepilnamečiai ar šeimos su vaikais, papildomi atstovai, kurie būna nelydimų nepilnamečių atveju (t. y., Vaiko teisių tarnybos atstovas bei asmuo, teikiantis valstybės garantuojamą teisinę pagalbą), procedūrose ir atliekamuose veiksmuose nedalyvauja. Kai vaikai yra su tėvais (ar globėjais) laikoma, kad juos atstovauja tėvai (globėjai) ir taip užtikrina jų interesus, todėl papildomų garantijų tokių nepilnamečių atžvilgiu nėra.	

☐ Ne

1.1.2 Prašome aprašyti procedūrą, kuri vykdoma registruojant nepilnamečius ir nustatant jų tapatybę, įskaitant apsaugos priemones. Ar esama kokių nors konkrečių procedūrų tiems atvejams, kai nustatoma nepilnamečio, turinčio konkrečius apsaugos poreikius, tapatybę (pvz., smurto ar išnaudojimo aukos, nelydimas nepilnametis, nepilnamečiai, turintys skubių sveikatos priežiūros poreikių). Dėl prekybos žmonėmis aukų žr. 1.3 skirsnį.

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Dėl nelydimų nepilnamečių, kurie nepateikė prieglobsčio prašymo: VSAT pareigūnai, nustatę Lietuvoje esantį nelydimą nepilnametį užsienietį arba perėmę nelydimą nepilnametį užsienietį iš kitos institucijos ar įstaigos, atlieka tokius veiksmus: nedelsdami telefonu ir elektroniniu paštu arba faksu informuoja apie nelydimą nepilnametį užsienietį Vaiko teisių tarnybą ir jos teritorinį skyrių, Pabėgėlių priėmimo centrą (toliau - PPC), kuriame vėliau šie nepilnamečiai apgyvendinami ir globojami, informuoja teisinę	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☐ atskirtiems vaikams ☐ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdamas kitas migracijos procedūras

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
pagalbą teikiančius advokatus nurodydami, kada bus atliekama apklausa, atlieka nelydimų nepilnamečio asmens, jo dokumentų ir daiktų apžiūrą, atlieka nelydimų nepilnamečio apklausą, užpildydami nelydimų nepilnamečio užsieniečio apklausos lapą (pateikiami duomenys apie asmens tapatybę, išsilavinimą, teistumą, turimus asmens dokumentus, gyvenamąją vietą, šeimos narius, atvykimo aplinkybes ir priežastis, ar pageidauja grįžti į kilmės valstybę bei kita papildoma informacija). Apklausos metu nelydimas nepilnametis užsienietis supažindinamas su savo teisėmis ir apklausos tikslu. VSAT pareigūnas nufotografuoja nelydimą nepilnametį ir elektroniniu būdu nuskaito nelydimų nepilnamečio, sukakusio 14 metų, parašo pavyzdį, išskyrus atvejus, kai nelydimas nepilnametis užsienietis dėl neveiksnumo ar fizinės negalios nesugeba pasirašyti; paima nelydimų nepilnamečio užsieniečio, sukakusio 14 metų, arba nelydimų nepilnamečio užsieniečio, kuris nurodo turintis mažiau negu 14 metų, tačiau kyla pagrįstų abejonių dėl jo amžiaus, pirštų atspaudus; patikrina nelydimų nepilnamečio ir jo šeimos narių ar kitų teisėtų atstovų duomenis Lietuvos registruose; turimus duomenis apie nelydimą nepilnametį įrašo į Užsieniečių registrą ir nedelsdami apie tai raštu arba elektroninėmis ryšio priemonėmis informuoja Valstybinę ligonių kasą ir Vaiko teisių tarnybos įgaliotą teritorinį skyrių³. Asmens tapatybę nustatoma remiantis užsieniečio pateiktais dokumentais, o kai jų nėra – remiantis užsieniečio pateiktais paaiškinimais. Tačiau pažymėtina, jog šių nepilnamečių atveju, atliekant apklausą, pažeidžiamumo įvertinimas nėra atliekamas. Todėl, neatliekant pažeidžiamumo vertinimo, gali susiklostyti situacija, kai pažeidžiamam nelydimam nepilnamečiui nebus suteikta reikiama pagalba ar priemonės, nes pagalbos poreikis neišaiškės apklausos metu.	

³ Lietuvos Respublikoje nustatytų nelydimų nepilnamečių užsieniečių, kurie nėra prieglobsčio prašytojai, amžiaus nustatymo, apgyvendinimo ir kitų procedūrinių veiksmų tvarkos aprašas, patvirtintas LR socialinės apsaugos ir darbo ministro; LR vidaus reikalų ministro; LR sveikatos apsaugos ministro 2014 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. A1-229/1V-289/V-491, 4 p.

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Dėl nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų: VSAT ar Migracijos departamento pareigūnai/ darbuotojai, nustatę Lietuvoje esantį nelydimą nepilnametį užsienietį, kuris paprašė prieglobsčio Lietuvoje, atlieka tokius veiksmus: nedelsdami informuoja apie nelydimą nepilnametį užsienietį Vaiko teisių tarnybą ir jos teritorinį skyrį, Pabėgėlių priėmimo centrą, kuriame vėliau šie nepilnamečiai apgyvendinami ir globojami, informuoja teisinę pagalbą teikiančius advokatus nurodymais, kada bus atliekama apklausa, atlieka nelydimo nepilnamečio asmens, jo dokumentų ir daiktų apžiūrą, atlieka nelydimo nepilnamečio pirminę apklausą, užpildydami prieglobsčio prašytojo pirminės apklausos protokolą (pateikiami duomenys apie asmens tapatybę, išsilavinimą, turimus asmens dokumentus, gyvenamąją vietą, šeimos narius, atvykimo aplinkybes prieglobsčio motyvus, pažeidžiamumo įvertinimą bei kita papildoma informacija). Apklausos metu nelydimas nepilnametis užsienietis supažindinamas su savo teisėmis ir apklausos tikslu. Apklausos metu nelydimą nepilnametį nufotografuoja ir elektroniniu būdu nuskaito nelydimo nepilnamečio, sukakusio 14 metų, pirštų antspaudus, parašo pavyzdį, išskyrus atvejus, kai nelydimas nepilnametis užsienietis dėl neveiknumo ar fizinės negalios nesugeba pasirašyti; turimus duomenis apie nelydimą nepilnametį prieglobsčio prašytoją įrašo į Užsieniečių registrą⁴. Asmens tapatybė nustatoma remiantis užsieniečio pateiktais dokumentais, o kai jų nėra – remiantis užsieniečio pateiktais paaiškinimais. Pasirenkant bendravimo su prieglobsčio prašytoju būdą, atsižvelgiama inter alia į jo kultūrinę kilmę, lytį, seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę ir pažeidžiamumą. Su nepilnamečiu prieglobsčio	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☐ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☐ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

⁴ Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas LR vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131, 22, 26 p.

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
prašytoju apklausos metu bendraujama jo amžių ir brandą atitinkančiu būdu ⁵ .	

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Dėl lydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų: Nepilnamečio prieglobsčio prašytojo apklausa atliekama, jeigu yra pagrindas manyti, kad jo pasakojimas gali turėti įtakos vertinant kartu į Lietuvos Respubliką atvykusių ir prašymus suteikti prieglobstį pateikusių pilnamečių tokio prieglobsčio prašytojo šeimos narių apklausos metu pateiktus duomenis arba kad nepilnametis prieglobsčio prašytojas gali pateikti duomenų apie jam asmeniškai gresiantį persekiojimą arba įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – UTPĮ) 87 straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus. Tokio nepilnamečio prieglobsčio prašytojo apklausa atliekama dalyvaujant bent vienam iš jo tėvų (įtėvių) arba kitam teisėtam atstovui, su kuriuo nepilnametis prieglobsčio prašytojas atvyko į Lietuvos Respubliką, išskyrus atvejus, kai pagrįstai manoma, kad šių asmenų dalyvavimas apklausoje gali trukdyti nepilnamečiam prieglobsčio prašytojui pateikti duomenų apie jo patirtą ar jam gresiantį persekiojimą arba įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 87 straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus. Prieglobsčio prašytojų pirminės apklausas atlieka VSAT pareigūnai (jei prieglobsčio prašymas pateiktas pasienyje ar Užsieniečių registracijos centre (toliau – URC)) ir Migracijos departamento teritoriniai skyriai (jei prieglobsčio prašymas pateikiamas jau būnant LR teritorijoje), o tolesnės apklausos prieglobsčio	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☐ atskirtiems vaikams ☐ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☐ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

⁴ Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas LR vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131, 22, 26 p.

⁵ Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas LR vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131, 99.1 p.

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
procedūroje yra atliekamos Migracijos departamento Prieglobsčio skyriaus darbuotojų. Pasirenkant bendravimo su prieglobsčio prašytoju būdą, atsižvelgiama inter alia į jo kultūrinę kilmę, lytį, seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę ir pažeidžiamumą. Su nepilnamečiu prieglobsčio prašytoju apklausos metu bendraujama jo amžių ir brandą atitinkančiu būdu.⁶	

1.2 NEPILNAMEČIŲ BIOMETRINIŲ DUOMENŲ RINKIMAS

1.2.1 Ar Lietuvoje užtikrinama, kad tapatybės nustatymo ir registravimo procedūros metu nepilnamečių pirštų antspaudai ir biometriniai duomenys būtų renkami a) vaikams palankiu būdu ir b) atsižvelgiant į lytį (aktualu tik dėl vyresnių nei 14 metų amžiaus nepilnamečių)?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Taip, iš dalies. Tiek remiantis Prieglobsčio prašymų nagrinėjimo tvarkos aprašu, tiek Nelydimų nepilnamečių, kurie nėra prieglobsčio prašytojai, amžiaus nustatymo, apgyvendinimo ir kitų procedūrinių veiksmų tvarkos aprašu, apklausiant ir renkant nelydimų nepilnamečių (tiek pasiprašiusių prieglobsčio, tiek ne) biometrinius duomenis privalomai dalyvauja advokatas ir Vaiko teisių tarnybos atstovas. Jie gali paaiškinti vaikui, kodėl tokie veiksmai atliekami, kokia jų reikšmė ir pan. Atstovas nėra parenkamas pagal lytį, tačiau jeigu būtų toks poreikis, į tai būtų atsižvelgta.	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

⁶ Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas LR vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131, 22.10, 99.1 p.

⁷ Remiantis Eurodac reglamento 9 str. 1 d., „Kiekviena valstybė narė nedelsdama paima kiekvieno ne jaunesnio kaip 14 metų amžiaus tarptautinės apsaugos prašytojo visų pirštų atspaudus“. Jaunesnių nei 14 metų amžiaus asmenų pirštų atspaudų ar biometrinių duomenų rinkti neleidžiama.

1.3 (GALIMOS) PREKYBOS ŽMONĖMIS AUKOS

1.3.1 Kaip ir kada Lietuvoje nustatoma, kad nepilnamečiai yra (galimos) prekybos žmonėmis aukos?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Teisės aktai nenumato jokių specifinių klausimų apklausos metu dėl galimos prekybos žmonėmis. - Nelydimų nepilnamečių neprašančių prieglobsčio atveju, ši informacija galėtų būti užfiksuojama tuo atveju, jei pats vaikas ją nurodytų. - Nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų atveju, informacija apie prekybą žmonėmis galėtų būti užfiksuota atliekant asmens pažeidžiamumo vertinimą, kur vienas iš pažeidžiamumo vertinimų yra – „Prieglobsčio prašytojas gali būti prekybos žmonėmis auka“. - Atskirtų vaikų atveju – jeigu jie yra prieglobsčio sistemoje, tai taikomos taisyklės, kaip ir nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų atveju, jeigu jie nėra prieglobsčio sistemoje – taisyklės, kurios taikomos nelydimų nepilnamečių, neprašančių prieglobsčio, atveju. - Lydimų nepilnamečių atveju – jeigu yra prieglobsčio sistemoje, taikomos taisyklės, kaip ir nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų atveju, kitiems atvejams netaikoma.	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

1.3.2 Kuri institucija (-os) tai nustato?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Teisės aktai nenumato jokių specifinių klausimų apklausos metu dėl galimos prekybos žmonėmis. ■ Dėl nelydimų nepilnamečių, kurie nepateikė prieglobsčio prašymo: tokį faktą galėtų nustatyti VSAT pareigūnas atliekantis apklausą arba PPC darbuotojas, kai nepilnametis jau būtų apgyvendintas PPC. ■ Dėl nelydimų nepilnamečių, kurie pateikė prieglobsčio prašymą: tokį faktą galėtų nustatyti VSAT pareigūnas ar Migracijos departamento darbuotojas atliekantis pirminę apklausą arba kitų apklausų metu Migracijos departamento darbuotojas, kurie turi vertinti prieglobsčio prašytojo pažeidžiamumą. Taip pat PPC darbuotojas, kai nepilnametis jau būtų apgyvendintas PPC.	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

1.3.3 Kuri institucija atlieka tapatybės nustatymą?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Asmens tapatybės nustatymą atlieka institucija, atsakinga už nepilnamečio apklausą. Nelydimų nepilnamečių, nepateikusių prieglobsčio prašymo, atveju – VSAT. Nelydimų nepilnamečių, pateikusių prieglobsčio prašymą, bei lydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų atveju – VSAT arba Migracijos departamentas.	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

1.3.4 Jei nepilnametis, kuris identifikuojamas kaip galima auka, jau yra apgyvendintas priėmimo centre: ar tokiais atvejais nepilnametis yra išsiunčiamas iš priėmimo centro?

- ☐ Taip
☒ Ne

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Visi nelydimi nepilnamečiai, nepriklausomai nuo jų statuso (ar jie yra neteisėtai atvykę į Lietuvą, ar yra prieglobsčio prašytojai ar gavę prieglobstį, ar turintys leidimą gyventi bet kuriuo kitu pagrindu) yra apgyvendinami Pabėgėlių priėmimo centre, kuris yra skiriamas nepilnamečio globėju. Jokiose kitose institucijose ar įstaigose nelydimi nepilnamečiai nėra apgyvendinami. Tuo tarpu lydimi nepilnamečiai gyvena su tėvais.	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

2.

Tinkamo priėmimo
užtikrinimas Europos
Sąjungoje

2.1 NEPILNAMEČIŲ PRIĖMIMO CENTRAI

2.1.1 Ar Lietuvoje egzistuoja centrai, pritaikyti apgyvendinti šeimoms su vaikais prieglobsčio procedūros metu, ar Lietuvoje šeimos su vaikais apgyvendinamos bendruose priėmimo centruose ir (arba) kitu būdu?

Šeimos su vaikais prieglobsčio procedūros metu, remiantis Lietuvos teisiniu reguliavimu, gali būti apgyvendintos bendrame priėmimo centre, t. y. URC, PPC, kur yra apgyvendinami prieglobstį gavę asmenys, nelydimi nepilnamečiai ir pažeidžiami prieglobsčio prašytojai ar prieglobsčio prašytojų šeimos su vaikais. Taip pat šeimos su nepilnamečiais vaikais gali būti apgyvendintos alternatyviose apgyvendinimo vietose (privačiuose būstuose), kurių kuravimu ir administravimu rūpinasi nevyriausybės organizacijos (toliau – NVO), laimėję projekto finansavimą.

URC yra Valstybės sienos apsaugos tarnybos padalinys, kuriame yra apgyvendinami prieglobsčio prašytojai, kuriems netaikomas laisvės apribojimas, taip pat ten apgyvendinami sulaikyti prieglobsčio prašytojai bei neteisėtai esantys užsieniečiai. URC yra nesulaikytųjų korpusas, pažeidžiamų asmenų korpusas ir sulaikytųjų korpusas. Nesulaikytųjų korpuse yra apgyvendinami prieglobsčio prašytojai. Vieniši vyrai bei šeimos su vaikais ir vienišos moterys yra apgyvendinami atskirai, atskiruose aukštuose. Pažeidžiamų asmenų korpuse yra apgyvendinami pažeidžiami asmenys ir šeimos su vaikais. URC yra vaikų žaidimų kambarys, laisvalaikio zona, skalbykla virtuvė, gydytojo kabinetas, psichologo kabinetas⁸.

PPC – biudžetinė įstaiga prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Šiame centre yra apgyvendinami prieglobstį gavę užsieniečiai; nelydimi nepilnamečiai, nepriklausomai nuo jų statuso ir pažeidžiami prieglobsčio prašytojai. PPC nelydimi nepilnamečiai apgyvendinami atskirai nuo suaugusiųjų Nelydimų nepilnamečių skyriuje. Remiantis PPC pateiktais duomenimis, nelydimų nepilnamečių apgyvendinimui PPC yra įrengtas nelydimų nepilnamečių skyrius. Šiame skyriuje įrengti 3 apgyvendinimui skirti kambariai, kuriuose iš viso gali būti apgyvendinta 14 nepilnamečių, taip pat yra užimtumo kambarys, virtuvė su valgomuoju kambariu, skalbykla. Su nelydimais nepilnamečiais (kartu ir su kitais PPC apgyvendintais užsieniečiais) dirba socialiniai darbuotojai ir socialinio darbuotojo padėjėjai, psichologas, medikas, skyriaus vedėjas. Apgyvendinant nelydimus nepilnamečius yra atsižvelgiama į jų amžių, lytį, kilmės šalį, religinius įsitikinimus, specialius poreikius. Suaugusieji, tiek užsieniečiai gavę prieglobstį, tiek prieglobsčio prašytojai, yra apgyvendinami viename skyriuje. Šeimos yra apgyvendinamos kartu atskiruose nuo kitų asmenų kambariuose. PPC yra biblioteka, klasės-kabinetai; psichologo kabinetas, vaikų laisvalaikio kambarys, virtuvė, valgomasis/valgykla, skalbykla⁹.

⁸ Užsieniečių registracijos centro ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugijos duomenimis.

⁹ PPC ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugijos pateikti duomenys.

2.1.2 Ar Lietuvoje egzistuoja centrai, pritaikyti apgyvendinti nelydimiems nepilnamečiams prieglobsčio procedūros metu, ar Lietuvoje nelydimi nepilnamečiai apgyvendinami bendruose priėmimo centruose ir (arba) kitu būdu?

Visi nelydimi nepilnamečiai, nepriklausomai nuo jų statuso (t. y. ar jie yra neteisėtai atvykę į Lietuvą, ar yra prieglobsčio prašytojai ar gavę prieglobstį, ar turintys leidimą gyventi bet kuriuo kitu pagrindu) yra apgyvendinami Pabėgėlių priėmimo centre, kuris yra skiriamas nepilnamečio globėjui. PPC nelydimi nepilnamečiai yra apgyvendinami atskirai nuo suaugusiųjų, atskirame nelydimų nepilnamečių korpuse.

2.1.3 Kokios priemonės užkirsti kelią ir reaguoti į vaikų išnaudojimą (pvz., pranešimo mechanizmai; asmenų patikrinimai; personalo mokymai ir pan.) egzistuoja apgyvendinus priėmimo centruose?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
PPC su nelydimais nepilnamečiais dirba socialiniai darbuotojai. Taip pat darbuotojai, dirbantys su nelydimais nepilnamečiais, yra apmokyti kaip dirbti su nepilnamečiais.	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

2.1.4 Ar nelydimi nepilnamečiai, kurie neprašo tarptautinės apsaugos (prieglobsčio) arba kurie yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras, yra apgyvendinami tokiuose pačiuose centruose, kurie aprašyti aukščiau?

☒ Taip
☐ Ne

2.1.5 Ar Lietuvoje užtikrinama, kad visuose priėmimo centruose, kuriuose apgyvendinami nepilnamečiai (įskaitant migrantų antplūdžio valdymo vietas, kai tai aktualu), dirbtų personalas, išklauses vaiko teisių mokymus ir (ar) apmokytas dirbti su nepilnamečiais vaiko interesus atitinkančiu būdu?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Visi darbuotojai, tiek VSAT, tiek PPC, dirbantys su nepilnamečiais, turi būti išklause mokymus, kaip dirbti su nepilnamečiais. Taip pat darbuotojai nuolat kelia savo kvalifikaciją ir dalyvauja mokymuose įvairiomis temomis, įskaitant darbą su pažeidžiamais asmenimis, nelydimais nepilnamečiais, nepilnamečiais ir kt. ¹⁰	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

2.1.6 Ar, perkeldama nelydimą nepilnametį į apgyvendinimo centrą ar suteikdama kitokį apgyvendinimą, Lietuva atsižvelgia į Lietuvoje esančius giminaičius?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Nelydimas nepilnametis prieglobsčio prašytojas vidaus reikalų ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka apgyvendinamas pas pilnamečius giminaičius, atstovą arba Pabėgėlių priėmimo centre, jeigu jo atstovas tam neprieštarauja. Sprendžiant dėl nelydimo nepilnamečio apgyvendinimo, atsižvelgiama į nepilnamečio nuomonę pagal jo amžių ir brandą ¹¹ .	☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☐ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

¹⁰ VSAT ir PPC pateikti duomenys.

¹¹ Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 79 str. 4 d.

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų gyvenamoji vieta turi būti keičiama kuo rečiau. Jei įmanoma, broliai ir seserys neturi būti išskiriami. Tuo atveju, jeigu yra nustatomi šeimos nariai ar giminaičiai, atsižvelgiant į geriausias vaiko interesus, jei šie asmenys yra pilnamečiai, jie gali būti paskirti vaiko globėjais ir tuomet atitinkamai vaikas būtų apgyvendintas kartu su šiais asmenimis.	

☐ Ne

2.1.7 Ar Lietuvoje esama alternatyvių (neinstitucinių) nelydimų nepilnamečių priežiūros sistemų (pvz., priežiūra globėjų šeimoje ar šeimoje, priežiūra bendruomenėje)?

☐ Taip

☒ Ne

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Visi nelydimi nepilnamečiai patenka į institucinę priežiūros sistemą.	☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje
Tuo atveju, jeigu yra nustatomi šeimos nariai ar giminaičiai ir šie asmenys yra pilnamečiai, tuomet atsižvelgiant į geriausias vaiko interesus tokie asmenys gali būti paskirti vaiko globėjais ir tuomet atitinkamai vaikas būtų apgyvendintas kartu su šiais asmenimis.	☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

2.1.8 Ar Lietuvoje yra įdiegta apgyvendinimo centrų, kuriuose apgyvendinti nepilnamečiai, stebėsenos sistema, skirta užtikrinti, kad būtų įgyvendinami minimalūs standartai?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Taip, iš dalies. Pagal savo tarptautinį mandatą tokią stebėseną, prieglobsčio prašytojų atveju, atlieka Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro valdyba (toliau – JTVPK). Lietuvoje JTVPK priėmimo sąlygų monitoringą yra pavedę atlikti Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijai (toliau – LRKD). Taip pat Seimo kontrolieriaus viena iš funkcijų yra vykdyti laisvės apribojimo vietų stebėseną, į kurias patenka ir užsieniečių apgyvendinimo centrai. Tačiau pastebėtina, jog praktikoje tokia stebėseną vyksta tik iš dalies. 2020 m. balandžio mėn. turėjo būti atliekama JTVPK atstovų stebėseną, tačiau dėl COVID-19, PPC nebuvo sudarytos tam galimybės. Tuo tarpu paskutiniaisiais metais Seimo kontrolierių patikrinimų PPC taip pat nebuvo.	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

2.2 GALIMYBĖ PASINAUDOTI PASLAUGOMIS IR TEISĖMIS

2.2.1. Ar nepilnametis turi galimybę naudotis sveikatos priežiūra ir psichologine pagalba, nepaisant jo migracijos statuso?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Visi nelydimi nepilnamečiai, nepriklausomai nuo jų teisinio statuso, turi šias teises:	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje
1) būti aprūpinti nemokama gyvenamąja patalpa bei būti išlaikomi Lietuvos Respublikoje; 2) mokytis pagal bendrojo ugdymo arba profesinio mokymo programą (programas);	

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
3) nemokamai gauti medicinos pagalbą; 4) nemokamai gauti socialines paslaugas; 5) naudotis valstybės garantuojama teisine pagalba; 6) susisiekti su Lietuvos Respublikos nevyriausybių ar tarptautinių organizacijų atstovais.¹² Kaip minėta ankstesniuose atsakymuose, visi nelydimi nepilnamečiai yra apgyvendinami PPC. PPC gyvenantiems asmenims kas mėnesį išmokama pinigine pašalpa maistui ir smulkioms išlaidoms. Nelydimas nepilnametis kartu su socialiniu darbuotoju vyksta apsipirkti ir kartu spendžia, kaip paskirstyti šiuos pinigus. Mėnesiui yra skiriama 87,50 EUR maistui ir smulkioms išlaidoms. Taip pat nelydimi nepilnamečiai yra aprūpinami sezoniniais drabužiais ir avalyne, būtiniausiomis higienos reikmenimis, namų apyvokos daiktais ir priemonėmis. Mokiniai aprūpinami visomis mokyklai būtinomis priemonėmis. Centre yra teikiamos psichologo ir socialinio darbuotojo konsultacijos (jos nėra privalomos), lietuvių kalbos ir Lietuvos pažinimo kursai (pamokos ir kursai yra privalomi), profesinių gebėjimų vertinimas ir darbo konsultavimas, neformalaus švietimo užsiėmimai, medicininės paslaugos ir valstybės garantuojama teisinė pagalba. Visos šios priemonės yra skiriamos visiems nelydimiems nepilnamečiams neatsižvelgiant į jų statusą Lietuvoje.	☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

¹² Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties 32 str. 2 d.

2.2.2 Kiek laiko praeina nuo institucijų informavimo iki to, kol Lietuvoje suteikiama galimybė naudotis integruojamuoju ugdymu (pradiniu, viduriniu, aukštesniu ugdymu, profesiniu mokymu, ankstyvuoju ugdymu ir priežiūra)?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Remiantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 32 str. 2 d. 2 p. nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai, neatsižvelgiant į jų buvimą Lietuvos Respublikos teritorijoje teisėtumą, turi teisę mokytis bendrojo lavinimo ir profesinėse mokymosi įstaigose. Ši teisė yra sukonkretinga LR švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl užsieniečių, atvykusių dirbti arba gyventi į Lietuvos Respubliką, vaikų ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose įgyvendinimo“. Remiantis šio įsakymo 1 ir 2 p. užsieniečių, atvykusių gyventi arba dirbti į Lietuvos Respubliką vaikams, nepilnamečiams užsieniečiams, gavusiems laikinąją apsaugą Lietuvos Respublikoje, nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams, neatsižvelgiant į jų buvimą Lietuvos Respublikos teritorijoje teisėtumą užtikrinamas ugdymas bendrojo lavinimo mokyklose, kuris organizuojamas vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro patvirtintais Bendrojo lavinimo mokyklų bendraisiais ugdymo planais bei kitais teisės aktais. Visi mokslo metų laikotarpiu PPC apgyvendinti nelydimi nepilnamečiai ar URC apgyvendinti lydimi nepilnamečiai lankė mokyklą. Taigi, nelydimi nepilnamečiai, taip pat ir lydimi nepilnamečiai prieglobsčio prašytojai, esantys Lietuvoje, automatiškai įgyja teisę į švietimą bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose nepriklausomai nuo jų statuso. Vaikams apgyvendintiems PPC per pirmąjį mėnesį (atvykusiems vasarą – iki rugsėjo 1 dienos) nustatomi įgyti mokymosi pasiekimai ir jų atitiktis Lietuvos Respublikos pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose nurodytiems mokymosi pasiekimams. Mokymosi pasiekimus	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
nustato priimančioji mokykla (Integracijos tvarkos aprašo 33.1 p.). Kai tik nustatomi vaikų, gyvenančių PPC, mokymosi pasiekimai, jie pradeda lankyti bendrojo ugdymo mokyklą. ¹³ Vaikai, kurie gyvena kartu su tėvais ar globėjais URC, mokyklą pradeda lankyti iškart nuo jų apgyvendinimo URC. ¹⁴	

2.2.3 Ar esama kokių nors specialių priemonių, kuriomis palaikoma nepilnamečio galimybė naudotis ugdymu, įskaitant ankstyvąjį ugdymą?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Užsieniečių, atvykusių gyventi arba dirbti į Lietuvos Respubliką vaikams, nepilnamečiams užsieniečiams, gavusiems laikinąją apsaugą Lietuvos Respublikoje, nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams, neatsižvelgiant į jų buvimo Lietuvos Respublikos teritorijoje teisėtumą užtikrinamas ugdymas bendrojo lavinimo mokyklose, kuris organizuojamas vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro patvirtintais Bendrojo lavinimo mokyklų bendraisiais ugdymo planais bei kitais teisės aktais ¹⁵ . Vaikai integruojami į klases pagal amžių, jiems teikiama švietimo pagalba, jie intensyviai mokomi lietuvių kalbos (jiems skiriamos papildomos lietuvių kalbos pamokos arba jie lanko išlyginamąsias klases (grupes).	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

¹³ PPC pateikti duomenys.

¹⁴ URC pateikti duomenys.

¹⁵ LR švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl užsieniečių, atvykusių dirbti arba gyventi į Lietuvos Respubliką, vaikų ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose įgyvendinimo“.

2.2.4 Kuriuo momentu Lietuvoje įvertinamas konkretus nepilnamečių pažeidžiamumas ir ypatingi poreikiai? Priimant juos į apgyvendinimo centrą; tapatybės nustatymo procedūros metu; statuso suteikimo procedūros metu; kita?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Nelydimų nepilnamečių, kurie neprašo prieglobsčio, atveju pažeidžiamumas įvertinamas, kai jie apgyvendinami PPC. ¹⁶	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams
Nelydimų nepilnamečių, kurie yra prieglobsčio prašytojai, atveju pažeidžiamumas įvertinamas, kai yra atliekama pirminė apklausa, nes tuo metu turi būti įvertinta ir užpildyta pažeidžiamumo įvertinimo dalis bei, kai jie apgyvendinami PPC. ¹⁷	☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras
Lydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų atveju pažeidžiamumas taip pat įvertinamas pirminės apklausos metu. ¹⁸	

¹⁶ PPC pateikti duomenys.

¹⁷ Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas LR vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131, 22.10 ir 34 p.

¹⁸ Ten pat.

3.

Greitos ir išsamios
galimybės pasinaudoti
statuso suteikimo
procedūromis
ir procedūrinių
apsaugos priemonių
įgyvendinimo
užtikrinimas

3.1 GLOBA

3.1.1 Kaip Lietuvoje organizuojama nelydimų nepilnamečių globos sistema?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Lietuvoje globėjo paskyrimas nelydimam nepilnamečiui užsieniečiui yra įtvirtintas UTPĮ 32 str. 1 d., kurioje numatyta, kad nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams, neatsižvelgiant į jų buvimo Lietuvos Respublikos teritorijoje teisėtumą, jų buvimo laikotarpiu Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka turi būti nustatyta laikinoji globa (rūpyba). Lietuvoje yra įgyvendintas institucinės globos modelis: nelydimų nepilnamečių globėju (rūpintoju) yra skiriama socialinė įstaiga – PPC. Nustačius nelydimą nepilnamečį apie tai yra informuojami savivaldybės, kurios teritorijoje nustatytas nelydimas nepilnamečis užsienietis, administracijos Vaiko teisių tarnyba bei jos teritorinis skyrius, bei PPC. Vaiko teisių tarnyba ne vėliau, kaip per 6 val.¹⁹, priima sprendimą dėl nepilnamečio apgyvendinimo PPC, o Vaiko teisių tarnybos skyrius teisės aktų nustatyta tvarka per 3 dienas organizuoja atstovo nelydimam nepilnamečiui užsieniečiui skyrimo procedūrą. Dėl nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo sprendimą priima Migracijos departamentas.²⁰ Visiems nelydimiems nepilnamečiams, nepriklausomai nuo statuso, taikoma ta pati tvarka dėl globos paskyrimo. Pažymėtina, jog situacija po 2017 m. EMT studijos²¹ pateikimo, nepakito.	☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

¹⁹ Lietuvos Respublikoje nustatytų nelydimų nepilnamečių užsieniečių, kurie nėra prieglobsčio prašytojai, amžiaus nustatymo, apgyvendinimo ir kitų procedūrinių veiksmų tvarkos aprašas, patvirtintas LR socialinės apsaugos ir darbo ministro; LR vidaus reikalų ministro; LR sveikatos apsaugos ministro 2014 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. A1-229/1V-289/V-491, 20 p.

²⁰ Nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo Pabėgėlių priėmimo centre taisyklės, patvirtintos LR vidaus reikalų ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. 1V-31/A1-28, 2 p.

²¹ Lietuvoje taikomi metodai suteikus statusą nelydimiems nepilnamečiams (2017). Nuoroda: <http://emn.lt/wp-content/uploads/2019/03/Studija-LT.pdf>

3.1.2 Kai nelydimi nepilnamečiai pateikia prašymą dėl prieglobsčio, kuriame tarptautinės apsaugos (prieglobsčio) procedūros etape jam paskiriamas atstovas ar globėjas?

Nustačius nelydimą nepilnametį apie tai yra informuojami savivaldybės administracijos, kurios teritorijoje nustatytas nelydimas nepilnametis užsienietis, Vaiko teisių tarnyba bei jos teritorinis skyrius, PPC bei informuojamas Migracijos departamentas apie nelydimą nepilnamečio pateiktą prieglobsčio prašymą. Migracijos departamentas priima sprendimą dėl nepilnamečio apgyvendinimo PPC, o Vaiko teisių tarnybos skyrius teisės aktų nustatyta tvarka per 3 dienas organizuoja atstovo nelydimam nepilnamečiui užsieniečiui skyrimo procedūrą. Taigi, atstovo paskyrimui yra taikomas prioritetas ir jis skiriamas pačiame pirminiame etape.

3.1.3 Jei taikoma: kai nelydimi nepilnamečiai neteikia prašymo dėl prieglobsčio, kuriame etape (po to, kai nelydimas nepilnametis prisistato į instituciją ar yra institucijų nustatomas) jam paskiriamas atstovas ar globėjas?

Taikoma ta pati procedūra kaip ir nelydimiems nepilnamečiams prieglobsčio prašytojams, nurodyta 3.1.2 atsakyme.

3.1.4 Kokia procedūra vykdoma skiriant globėją?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Lietuvoje globėjo paskyrimas nelydimam nepilnamečiui užsieniečiui yra įtvirtintas UTPĮ 32 str. 1 d., kurioje numatyta, kad nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams, neatsižvelgiant į jų buvimą Lietuvos Respublikos teritorijoje teisėtumą, jų buvimą laikotarpiu Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka turi būti nustatyta laikinoji globa (rūpyba). Lietuvoje yra įgyvendintas institucinės globos modelis, nelydimų nepilnamečių globėju (rūpintoju) yra skiriama socialinė įstaiga – PPC. Nelydimą nepilnametį užsienietį apgyvendinus PPC, apie tai informuojamas teritorinis vaiko teisių apsaugos skyrius. Šis skyrius per 3 dienas organizuoja laikinosios globos (rūpybos) nustatymo procedūrą (Nelydimų nepilnamečių tvarkos aprašo 32-35 p.).	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdančias kitas migracijos procedūras

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Taip pat nelydimų nepilnamečių globėjų (rūpintojų) skyrimo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso trečioji knyga. Remiantis civilinio kodekso 3.250 str. 2 d. valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, gavusi informacijos apie vaiką, kuriam reikalinga globa (rūpyba), privalo užtikrinti laikinosios globos (rūpybos) jam paskyrimą per 3 dienas. Taigi PPC informavus teritorinį vaiko teisių apsaugos skyrių apie nelydimą nepilnametį, šis skyrius privalo užtikrinti laikinosios globos (rūpybos) paskyrimą per 3 dienas. Pagal Civilinio kodekso 3.264 str. 1 d., kai nustatoma vaiko laikinoji globa (rūpyba), vaiko globėjas (rūpintojas) skiriamas rajono (miesto) savivaldybės valdybos (mero) sprendimu (potvarkiu) pagal to rajono (miesto) valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos teikimą. Taip pat pagal šį straipsnį rekomendacijas dėl globėjo skyrimo valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai gali pateikti valstybinės ir nevalstybinės organizacijos, susijusios su vaiko teisių apsauga. Praktikoje PPC administracija kreipiasi į Jonavos rajono savivaldybę dėl laikinosios globos (rūpybos) nustatymo centre apgyvendintam nelydimam nepilnamečiui. PPC Jonavos rajono savivaldybės direktoriaus įsakymu PPC paskiriamas laikinuoju globėju (rūpintoju). Ši procedūra praktikoje trunka 3 darbo dienas. PPC paskyrus laikinuoju globėju (rūpintoju), PPC administracija paskiria centro socialinį darbuotoją, atsakingą už nelydimą nepilnametį, kuriam nustatyta laikinoji globa (rūpyba). Pažymėtina, jog socialinio darbuotojo, atsakingo už vaiko globą, viena pagrindinių funkcijų yra palengvinti nelydimų nepilnamečių kontaktus su kompetentingomis institucijomis ir organizacijomis (Migracijos departamentu dėl teisinės padėties klausimų, vertėjais ir pan.).	

3.1.5 Ar atrankos procedūros metu taip pat tikrinamas galimų globėjų teistumas?

- ☐ Taip
☒ Ne

Kai globėjas yra skiriamas pagal nelydimų nepilnamečių užsieniečių teisinę padėtį reguliuojantį teisinį reguliavimą, teistumas nėra tikrinamas, nes vienintelis galimas globėjas yra valstybės institucija PPC.

Tuo atveju, jeigu yra nustatomi nelydimo nepilnamečio užsieniečio artimieji ir jie nori būti paskirti globėjais, tuomet yra taikomos bendros nuostatos, reguliuojančios globos (rūpybos) skyrimą nepilnamečiui, t. y. tokios pačios nuostatos, kurios būtų taikomos ir nepilnamečių Lietuvos piliečių atveju. Remiantis šiuo teisiniu reguliavimu vaiko globėjas (rūpintojas) parenkamas atsižvelgiant į jo asmenines savybes, sveikatos būklę, sugebėjimą būti globėju (rūpintoju), jo santykius su netekusiu tėvų globos vaiku bei vaiko interesus. Pagal LR civilinio kodekso 3.269 str. Vaiko globėju (rūpintoju) negali būti skiriamas asmuo: 1) neturintis dvidešimt vienerių metų, išskyrus atvejus, kai globoti pageidauja artimas giminitis; 2) pripažintas neveiksniu šioje srityje arba ribotai veiksniu šioje srityje; 3) nuo kurio yra atskirtas vaikas; 4) kuriam yra ar buvo apribota tėvų valdžia; 5) jeigu anksčiau jo, kaip vaiko globėjo (rūpintojo), įgaliojimai buvo nutraukti šio kodekso 3.246 straipsnio 3 dalyje nustatytais pagrindais; 6) nuteistas už tyčinį nusikaltimą žmoniškumui, žmogaus gyvybei, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, visuomenės saugumui, dorovei, nusikaltimą, pavojingą žmogaus gyvybei ir sveikatai, sunkų sveikatos sutrikdymą, taip pat nusikaltimą, susijusį su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis, neatsižvelgiant į tai, ar teistumas yra išnykęs, ar panaikintas įstatymų nustatyta tvarka. Dėl asmens, nuteisto už kitas nusikalstamas veikas, teisės būti vaiko globėju (rūpintoju) sprendžiama, įvertinus padarytos nusikalstamos (nusikalstamų) veikos (veikų) pobūdį ir pavojingumą bei atsižvelgus į vaiko interesus; 7) sulaukęs šešiasdešimt penkerių metų arba vyresnis, išskyrus artimąjį giminitį, jei jis nori laikinai globoti jaunesnį kaip dešimties metų vaiką; 8) turintis psichikos ir elgesio sutrikimą ar sergantis kitomis ligomis, kurių sąrašą tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija; 9) su kuriuo dėl netinkamo sutarties vykdymo buvo nutraukta tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartis, sudaryta su globos centru.

3.1.6 Ar Lietuvoje egzistuoja nepilnamečiams migrantams skirta skundų dėl globos sistema?

- ☐ Taip
☒ Ne

Paiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Lietuvoje nėra nepilnamečiams migrantams skirtos skundų dėl globos sistemos.	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais
Skundai galimi Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai, kurios pagrindinis tikslas - sudaryti teisinę prielaidą, leidžiančią užtikrinti Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos ir kitų su vaiko teisių apsauga susijusių teisės aktų nuostatų įgyvendinimą Lietuvoje, taip pat kontroliuoti valstybės, savivaldos, nevalstybinių institucijų bei organizacijų ir privačių asmenų veiklą, dėl kurios gali būti pažeidžiamos vaiko teisės ir jo teisėti interesai ²² .	☐ atskirtiems vaikams ☐ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☐ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

3.2 PROCEDŪRINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS PRIEGLOBSČIO PROCEDŪROS METU

3.2.1 Kaip Lietuvoje užtikrinamas informacijos apie nepilnamečių teises ir procedūras teikimas nepilnamečiams?

Nelydimo nepilnamečio apklausoje dalyvauja Vaiko teisių tarnybos atstovas ir advokatas, apklausos metu nepilnametis yra supažindamas su savo teisėmis bei jam teikiomomis garantijomis. Apklausą vyksta nepilnamečiui suprantama kalba dalyvaujant vertėjui.

²² <http://vtaki.lt/lt/apie-mus/apie-vaiko-teisiu-apsaugos-kontrolieriaus-istaiga>

3.2.2 Ar Lietuvoje yra įgyvendintos procedūros ar priemonės teikti informaciją vaiko interesus atitinkančiu būdu?

☒ Taip

Taip, iš dalies. Teisės aktai nenustato specialių procedūrų ar priemonių teikti informaciją vaiko interesus atitinkančiu būdu. Tačiau Prieglobsčio prašymų nagrinėjimo tvarkos aprašo 99.1 p. nustato bendrą nuostatą, kad su nepilnamečiu prieglobsčio prašytoju apklausos metu bendraujama jo amžių ir brandą atitinkančiu būdu.

☐ Ne

3.2.3 Ar Lietuvoje teikiamas prioritetas ir (arba) taikoma pagreitinta tvarka nelydimų nepilnamečių prašymams dėl tarptautinės apsaugos (prieglobsčio)?

☒ Taip

☐ Ne

3.2.3.1 Ar jiems teikiamas prioritetas ir (arba) taikoma pagreitinta tvarka?

Remiantis Prieglobsčio prašymų nagrinėjimo tvarkos aprašo 118 p. Migracijos departamentas prašymą suteikti prieglobstį išnagrinėja iš esmės laikydamasis įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 81 straipsnio 1–3 dalyse nustatytų prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo iš esmės terminų (bendra tvarka prieglobsčio prašymas turi būti išnagrinėtas per 3 mėnesių terminą, kuris dar gali būti pratęstas 3 mėnesiams). Nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų pateiktų prašymų suteikti prieglobstį nagrinėjimui suteikiama pirmenybė prieš kitus nagrinėjamus prašymus suteikti prieglobstį, tačiau nėra numatyti konkretūs sutrumpinti terminai.

3.2.4 Ar procedūros metu Lietuvoje atsižvelgiama į nepilnamečio nuomonę (pvz., ar su nepilnamečiu vykdomas pokalbis)?

☒ Taip

☐ Ne

3.2.4.1 Ar procedūros metu Lietuvoje atsižvelgiama į nepilnamečio nuomonę (pvz., ar su nepilnamečiu vykdomas pokalbis)?

Su nelydimu nepilnamečiu visuomet yra vykdomas pokalbis, apklausoje dalyvauja vaiko teisių tarnybos atstovas ir advokatas. Tuo tarpu kai nepilnametis yra lydimas, nepilnamečio prieglobsčio prašytojo apklausa atliekama, jeigu yra pagrindas manyti, kad jo pasakojimas gali turėti įtakos vertinant kartu į Lietuvos Respubliką atvykusių ir prašymus suteikti prieglobstį pateikusių

pilnamečių tokio prieglobsčio prašytojo šeimos narių apklausos metu pateiktus duomenis arba kad nepilnametis prieglobsčio prašytojas gali pateikti duomenų apie jam asmeniškai gresiantį persekiojimą arba įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 87 straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus. Tokio nepilnamečio prieglobsčio prašytojo apklausa atliekama dalyvaujant bent vienam iš jo tėvų (įtėvių) arba kitam teisėtam atstovui, su kuriuo nepilnametis prieglobsčio prašytojas atvyko į Lietuvos Respubliką, išskyrus atvejus, kai pagrįstai manoma, kad šių asmenų dalyvavimas apklausoje gali trukdyti nepilnamečiam prieglobsčio prašytojui pateikti duomenų apie jo patirtą ar jam gresiantį persekiojimą arba įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 87 straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus.

Pasirenkant bendravimo su prieglobsčio prašytoju būdą, atsižvelgiama, inter alia, į jo kultūrinę kilmę, lytį, seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę ir pažeidžiamumą. Su nepilnamečiu prieglobsčio prašytoju apklausos metu bendraujama jo amžių ir brandą atitinkančiu būdu (Prieglobsčio prašymų nagrinėjimo tvarkos aprašo 99.1 p.). Pavyzdžiui, apklausiant nelydimą nepilnametį prieglobsčio prašytoją, kuris buvo PPC, apklausa buvo organizuojama bibliotekoje, buvo stengiamasi klausimus formuluoti vaikui suprantamu būdu, paprastais žodžiais, apklausoje taip pat dalyvavo ir socialinė darbuotoja. Tačiau praktikoje yra buvę atvejų, kai nepilnamečio apklausa buvo vykdoma vaikui nepalankiu būdu, pateikiant sąvokas, kurių reikšmės vaikas nesuprato, dėl to apklausos metu pasimetė.²³

3.3 AMŽIAUS NUSTATYMAS

3.3.1 Kokie amžiaus nustatymo metodai ir procedūros taikomi Lietuvoje?

Paprastai amžius yra nustatomas remiantis turimais užsieniečio dokumentais arba, jeigu jų nėra, remiantis asmens paaiškinimais. Kilus abejonių dėl nelydimo nepilnamečio amžiaus yra atliekamas amžiaus nustatymo tyrimas. Nustatant nelydimo nepilnamečio amžių Lietuvoje yra taikomas vienintelis metodas – rentgenologinis tyrimas. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. liepos 14 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-412-690/2015 toks amžiaus nustatymo tyrimas teisinėje praktikoje yra laikomas pakankamu.

Institucija ar įstaiga, kurios pareigūnai nustatė nelydimą nepilnametį užsienietį, dėl kurio amžiaus kilo pagrįstų abejonių, ne vėliau kaip per 48 val. nuo jo nustatymo kreipiasi į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą, turinčią radiologinę diagnostinę įrangą rentgenodiagnostiniams tyrimams atlikti (toliau – asmens sveikatos priežiūros įstaiga), dėl nelydimo nepilnamečio užsieniečio rentgenodiagnostinio tyrimo. Asmens sveikatos priežiūros įstaigoje atliekamos priekinės abiejų plaštakų ir riešų bei priekinės krūtinės, apimančios dešinį (arba kairį) petį ir raktikaulio krūtinkaulinį galą (pageidautina, kad rentgeno nuotraukoje būtų matomi abiejų raktikaulių krūtinkauliniai galai), rentgenogramos. Nesant galimybių atlikti minėtų sričių rentgeno

²³ Valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiančių advokatų pateikti duomenys.

nuotraukų ar įtariant, kad asmenys yra jaunesni nei 12 metų amžiaus, būtina konsultuotis su Valstybinės teismo medicinos tarnybos specialistais dėl galimybės nustatyti amžių vertinant kitų sričių kaulėjimo taškus (pasirinktinai atliekant dantų, stuburo slankstelių, dubens, kojų kaulų rentgenogramas). Rentgenodiagnostinio tyrimo išlaidas apmoka institucija ar įstaiga, kuri kreipėsi į asmens sveikatos priežiūros įstaigą dėl šio tyrimo atlikimo.²⁴

Vykdamas su amžiaus nustatymu susijusius veiksmus, atsižvelgiama į amžiaus bei lyties aspektus ir užtikrinama pagarba asmens orumui, taip pat, atliekant visus su nepilnamečiu susijusius veiksmus, pirmiausia atsižvelgiama į geriausius vaiko interesus. Nelydimo nepilnamečio užsieniečio amžiaus nustatymo tyrimas atliekamas tik gavus jo teisėto atstovo sutikimą. Kai tyrimo dėl amžiaus nustatymo išvadoje nurodyta iki dvejų metų paklaida, asmuo laikomas nepilnamečiu, jei nurodyto biologinio amžiaus diapazono apatinė riba yra iki 18 metų amžiaus.²⁵

3.3.2 Kaip Lietuvoje užtikrinama, kad būtų taikomas mažiausiai invazinis amžiaus nustatymo metodas (pvz., vadovaujamas EASO gairėmis, skirtomis amžiaus nustatymui ir pan.)?

Teisės aktas, reglamentuojantis amžiaus nustatymą, nustato, jog amžiaus nustatymo tyrimas atliekamas pateikus informaciją užsieniečiui, kurio amžius nustatomas, suprantama kalba apie patikrinimo procedūrą ir galimus rezultatų padarinius, gerbiant asmens orumą ir pasirenkant mažiausiai invazinius tyrimus. Tačiau šis teisės aktas, kaip minėta, nustato tik vieną galimą metodą amžiaus nustatymui atlikti – rentgenodiagnostinį tyrimą ir nenumato kitų metodų.

3.4 ŠEIMOS SUSIJUNGIMAS²⁶

3.4.1 Ar nelydimiems nepilnamečiams ir atskirtiems vaikams įmanomas šeimos susijungimas?

☒ Taip

²⁴ Lietuvos Respublikoje nustatytų nelydimų nepilnamečių užsieniečių, kurie nėra prieglobsčio prašytojai, amžiaus nustatymo, apgyvendinimo ir kitų procedūrinių veiksmų tvarkos aprašas, patvirtintas LR socialinės apsaugos ir darbo ministro. LR vidaus reikalų ministro; LR sveikatos apsaugos ministro 2014 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. A1-229/1V-289/V-491, 16 p.;

²⁵ Lietuvos Respublikoje nustatytų nelydimų nepilnamečių užsieniečių, kurie nėra prieglobsčio prašytojai, amžiaus nustatymo, apgyvendinimo ir kitų procedūrinių veiksmų tvarkos aprašas, patvirtintas LR socialinės apsaugos ir darbo ministro; LR vidaus reikalų ministro; LR sveikatos apsaugos ministro 2014 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. A1-229/1V-289/V-491, 14 ir 15 p.

²⁶ Šiame skirsnyje kalbama apie šeimos susijungimą remiantis Dublino reglamentu (Nr. 604/2013) ir Šeimos susijungimo direktyva (2003/86/EB).

Paiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Teisė į šeimos susijungimą Lietuvoje yra skirtinga nelydimiems nepilnamečiams priklausomai nuo to, ar jiems yra suteiktas prieglobstis (papildoma apsauga arba pabėgėlio statusas). Jei nelydimam nepilnamečiui buvo suteiktas prieglobstis, jis turi galimybę susijungti su savo tėvais. Pastebėtina, kad nelydimas nepilnamečis, kuriam suteiktas prieglobstis, pagal galiojančius teisės aktus neturi teisės susijungti su savo įtėviais (globėjais) ar broliais/seserimis. Tuo tarpu nelydimi nepilnamečiai, kuriems nebuvo suteikta tarptautinė apsauga, neturi teisės susijungti nei su tėvais, nei su įtėviais, broliais/seserimis, pas pastaruosius nepilnamečius negali atvykti ir gauti leidimo gyventi Lietuvoje jų tėvai tuo pagrindu, kad Lietuvoje gyvena nelydimas nepilnamečis. Visi nelydimi nepilnamečiai turi teisę susijungti su savo sutuoktiniu ar vaikais (UTPI 43 str. 1 d. 5 p. ir 2 p.), tačiau nelydimų nepilnamečių nurodyti šeimos nariai, kad gautų leidimą laikinai gyventi Lietuvoje turi atitikti leidimų išdavimo sąlygas taikomas visiems trečiųjų šalių piliečiams, asmuo, su kuriuo norima susijungti, turi būti pragyvenęs Lietuvoje 2 metus, atvykstantis asmuo turi turėti teisės aktų nustatytas pajamas (1 minimalus mėnesinis atlyginimas mėnesiui, tinkamą gyvenamąją vietą, sveikatos draudimą). Tuo tarpu nelydimų nepilnamečių, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, šeimos nariams šios sąlygos nėra taikomos, jei jie dėl leidimo išdavimo kreipiasi per 3 mėnesius nuo tarptautinės apsaugos suteikimo.	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

²⁷ UTPI 43 str. 1 d. 4 p.

3.4.1.1 Jei atsakėte „taip“, kokios pastangos dedamos siekiant pagreitinti šeimos susijungimo procedūrą, prioritetą teikiant nelydimiems ir atskirtiems vaikams?

Paiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Remiantis UTPĮ 32 str. 3 d. Migracijos departamentas, gavęs informaciją apie nustatytą nelydimą nepilnametį užsienietį, privalo kartu su šio straipsnio 2 dalies 6 punkte nurodytomis organizacijomis (Lietuvos Respublikos nevyriausybėmis ar tarptautinėmis organizacijomis) bei nelydimo nepilnamečio užsieniečio atstovu nedelsdamas organizuoti jo šeimos narių paiešką ir ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo informacijos apie nustatytą nelydimą nepilnametį užsienietį gavimo dienos išduoti jam užsieniečio registracijos pažymėjimą. Taigi, remiantis teisiniu reguliavimu šeimos narių paieška prasideda nedelsiant, tačiau praktikoje paprastai ji baigiasi be rezultato, nes nelydimi nepilnamečiai iš PPC dažniausiai pasišalina/dingsta jau pirmąją savaitę, todėl šeimos narių paieška būna nutraukiama ir tik labai retais atvejais nelydimo nepilnamečio šeimos nariai surandami ir jis jiems perduodamas. Ieškant nelydimo nepilnamečio šeimos narių, kai jis nėra prieglobsčio prašytojas, yra kreipiamasi į jo kilmės valstybės institucijas.²⁸ Taip pat pažymėtina, jog Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija padeda asmenims, įskaitant ir nelydimus nepilnamečius, ieškoti jų šeimos narių. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugija priklauso Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus Komiteto Restoring Family Links tinklui, kuris padeda žmonėms surasti ir atkurti šeimos ryšius su šeimos nariais esančiais kitose valstybėse.²⁹	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

²⁸ Migracijos departamento pateikti duomenys.

²⁹ Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugijos pateikti duomenys.

3.4.1.2 Jei atsakėte „taip“, kuriame etape vertinami susijungimo su šeimos nariais poreikiai ir galimybės? Ar galite nurodyti, kuri institucija atlieka šį vertinimą?

Paiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Šeimos susijungimo klausimais yra atsakingas Migracijos departamentas. Migracijos departamentas kartu su NVO ar tarptautinėmis organizacijomis atlieka šeimos narių paiešką, priima sprendimus dėl šeimos susijungimo.	☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

3.4.1.3 Jei atsakėte „taip“, ar pradedamas nelydimų nepilnamečių šeimos atsekimas, o jei taip, kuriame procedūros etape ir kas jį pradeda?

Paiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Nustačius nelydimą nepilnametį yra pradedama jo šeimos narių paieška. Taigi, paieška pradedama pirminiame etape (žr. 3.4).	☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

3.5 DUBLINO PROCEDŪRA

3.5.1 Kaip Lietuvoje vykdomos Dublino šeimos susijungimo procedūros (koku laiku, kokio tipo įrodymai apie šeimos ryšius renkami ir pan.)?

Kai nelydimas nepilnametis prieglobsčio prašytojas yra Lietuvoje ir nustatoma, jog jo šeimos nariai yra kitoje ES valstybėje (t. y. pasiprašę prieglobsčio ar kitu pagrindu gyvena toje valstybėje),

Migracijos departamentas nedelsiant pateikia prašymą tos valstybės kompetentingoms institucijoms prisiimti atsakomybę dėl šio nepilnamečio prieglobsčio nagrinėjimo. Praktikoje tokių atvejų pastaruosius keletą metų nėra buvę. Tuo atveju, jeigu nelydimas nepilnametis yra kitoje ES šalyje, o jo tėvai yra Lietuvoje, ir atitinkamai kita ES šalis pateikia Lietuvai prašymą prisiimti atsakomybę už šį nelydimą nepilnametį, Lietuva tenkina tokį prašymą ir nelydimas nepilnametis yra perduodamas pagal Dublino procedūrą į Lietuvą. Lietuvoje 2019 metais buvo vienas toks atvejis, iš Graikijos buvo perduotas vaikas, kurio tėvai buvo pasiprašę prieglobsčio Lietuvoje.³⁰

³⁰ Migracijos departamento ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugijos pateikta informacija.

4.

Sulaikymas Europos Sąjungoje, siekiant grąžinti nelydimus nepilnamečius ir šeimas su vaikais

4.1 NELYDIMI NEPILNAMEČIAI

4.1.1. Ar Lietuvoje nelydimi nepilnamečiai sulaikomi, siekiant juos grąžinti? Jei atsakėte „taip“, esant kokioms sąlygoms?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Taip, iš dalies. Remiantis UTPĮ 2 str. 182 ² d. nelydimi nepilnamečiai yra priskiriami pažeidžiamų asmenų grupei. UTPĮ 114 str. 4 d. nustato, jog pažeidžiami asmenys ir šeimos, kuriose yra nepilnamečių užsieniečių, gali būti sulaikyti tik ypatingu atveju, atsižvelgiant į geriausius vaiko ir pažeidžiamų asmenų interesus. Todėl teoriškai nelydimi nepilnamečiai galėtų būti sulaikyti, tačiau praktikoje nelydimi nepilnamečiai nėra sulaikomi – jie apgyvendinami PPC.	☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

4.1.2 Ar Lietuvoje esama alternatyvų nelydimų nepilnamečių administraciniam sulaikymui?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Remiantis UTPĮ, nelydimiems nepilnamečiams gali būti taikoma alternatyvios sulaikymui priemonė, t. y. apgyvendinimas URC netaikant laisvės apribojimo. Praktikoje tokia priemonė paprastai nėra taikoma, nes nelydimi nepilnamečiai nėra sulaikomi.	☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

4.1.2.1 Kokios tai alternatyvos ir kokioms sąlygoms esant jos suteikiamos?

Paiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Žr. aukščiau.	☐ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☐ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdančias kitas migracijos procedūras

4.2 ŠEIMOS

4.2.1 Ar Lietuvoje šeimos su vaikais sulaikomos, siekiant jas grąžinti? Jei „taip“, esant kokioms sąlygoms?

☒ Taip

Remiantis Lietuvos teisiniu reguliavimu pažeidžiami asmenys ir šeimos, kuriose yra nepilnamečių užsieniečių, gali būti sulaikyti tik ypatingu atveju, atsižvelgiant į geriausias vaiko ir pažeidžiamų asmenų interesus³¹. Pažymėtina, jog į vaikų interesus yra atsižvelgiama ir teismų praktikoje sprendžiant klausimus dėl vaikų ir jų tėvų sulaikymo. Rajono apylinkės teismas 2012 metų byloje nustatė, kad užsienietė turi mažametį sūnų, gim. 2011-02-28, kuris negali būti sulaikytas ir turi gyventi kartu su motina. Kitoje byloje teismas nurodė, kad užsienietė turi 3 mažamečius vaikus, kurie turi gyventi su motina³². Ji, būdama apgyvendinta VSAT prie LR VRM URC, nė karto nepažeidė nustatytų taisyklių. Užsienietės sutuoktinis D. B. yra deklaravęs gyvenamąją vietą (duomenys neskelbtini), todėl teismas mano, jog šiuo atveju galimas ir tikslingas alternatyvios sulaikymui priemonės skyrimas³³.

Įprastai praktikoje neteisėtai esančių užsieniečių šeimos yra sulaikomos tais atvejais, jeigu nėra galimybės taikyti alternatyvias sulaikymui priemones, asmenys neturi kur gyventi ir neturi lėšų pasirūpinti gyvenamąją vietą, todėl tokiu atveju nėra kitos galimybės, kaip sulaikyti tokią šeimą, nes Lietuvoje nėra centro ar kitos įstaigos, kuri būtų skirta neteisėtai esančių užsieniečių apgyvendinimui. Pažymėtina, jog 2018 metais Vaiko teisių apsaugos kontrolierė atkreipė VIDAUS

³¹ UTPĮ 114 str. 4 d.³² Švenčionių rajono apylinkės teismo 2012 m. kovo 15 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-453-617/2012.³³ Švenčionių rajono apylinkės teismo 2012 m. balandžio 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-624-617/2012.

reikalų ministerijos dėmesį į užsieniečių vaikų sulaikymo problematiką bei pasiūlė formuojant valstybės politiką migracijos srityje bei plėtojant alternatyvių sulaikymui priemonių migrantų šeimoms su vaikais sistemą, atsižvelgti į geriausias vaiko interesus ir jų užtikrinimą³⁴. Visgi, iki šiol nėra alternatyvios sulaikymui priemonės, kuomet šeimos su vaikais galėtų būti apgyvendintos netaikant laisvės apribojimo atitinkamoje įstaigoje, pvz., URC, kas yra ypač aktualu neteisėtai esančių migrantų šeimoms su vaikais, kurios neturi lėšų.

☐ Ne

4.2.2 Ar Lietuvoje esama alternatyvų šeimų su vaikais administraciniam sulaikymui, siekiant jas grąžinti?

☒ Taip☐ Ne

4.2.2.1 Kokios tai alternatyvos ir kokioms sąlygoms esant jos yra suteikiamos?

UTPĮ 115 str. 2 d. yra įtvirtintos šios alternatyvios sulaikymui priemonės:

- 1) užsienietis nustatytu laiku periodiškai turi atvykti į Migracijos departamentą arba Valstybės sienos apsaugos tarnybą;
- 2) užsienietis elektroninių ryšių priemonėmis nustatytu laiku turi pranešti Migracijos departamentui arba Valstybės sienos apsaugos tarnybai apie savo buvimą vietą;
- 3) patikėti prižiūrėti užsienietį Lietuvos Respublikos piliečiui arba Lietuvos Respublikoje teisėtai gyvenančiam užsieniečiui, jei šis asmuo įsipareigojo rūpintis juo ir jį išlaikyti;
- 4) apgyvendinti užsienietį Valstybės sienos apsaugos tarnyboje netaikant judėjimo laisvės apribojimų.

Remiantis UTPĮ 115 str. 1 d. šias alternatyvias sulaikymui priemones teismas gali pritaikyti atsižvelgdamas į tai, kad užsieniečio tapatybė nustatyta, jis nekelia grėsmės valstybės saugumui ir viešajai tvarkai, teikia pagalbą teismui nustatant jo teisinę padėtį Lietuvos Respublikoje bei kitas aplinkybes. Kaip pažymima Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, šių priemonių taikymas galimas tik tuomet, kai be tokių priemonių taikymui keliamų reikalavimų yra atitikti ir sulaikymui keliami reikalavimai: nenustačius užsieniečio sulaikymo pagrindų, jam negali būti taikomas nei pats sulaikymas, nei jam alternatyvios priemonės³⁵. Analizuojant Lietuvos teismų praktiką šeimos su nepilnamečiais vaikais paprastai nėra sulaikomos, jeigu jos turi kur gyventi arba turi lėšų, iš kurių galėtų pasirūpinti gyvenamąją patalpą.

³⁴ LR vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus 2018 metų veiklos ataskaita Nr. 4-36.³⁵ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gegužės 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. N575-56/2013.

4.3 SAVANORIŠKAS GRĮŽIMAS IR PRIVERSTINIS GRĄŽINIMAS

4.3.1 Ar Lietuvoje vykdomas savanoriškas nelydimų nepilnamečių grįžimas?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Nelydimas nepilnametis grąžinamas tik tuo atveju, jeigu užsienio valstybėje, į kurią yra grąžinamas, jis bus tinkamai prižiūrimas, atsižvelgiant į jo poreikius, amžių ir savarankiškumo lygį (UTPĮ 129 str. 1 d.). Sprendimas dėl nelydimo nepilnamečio užsieniečio grąžinimo priimamas, jeigu nelydimas nepilnametis užsienietis turi galiojantį kelionės dokumentą, yra surasti jo tėvai ar kiti teisėti atstovai, o jų neradus – užsienio valstybės institucijos, atsakingos už vaikų globą ar apsaugą, sutinka priimti nelydimą nepilnametį užsienietį (Grąžinimo aprašo 22 p.). Taip pat sprendžiant nelydimo nepilnamečio užsieniečio grąžinimo klausimą, bendradarbiaujama su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis pagal sudarytas tarptautines sutartis (UTPĮ 129 str. 3 d.).	☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

5.

Ilgalaikių sprendimų
nepilnamečiams
užtikrinimas

5.1 INTEGRAVIMAS

5.1.1 Ar esama konkrečios nepilnamečių integravimo į platesnę visuomenę politikos ar strategijos (pvz., per sportą, laisvalaikį ar kitas kultūrines veiklas ir pan.)?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Netaikoma.	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☐ atskirtiems vaikams ☐ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☐ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

5.1.1.1 Svarbiausi nauji 2019 metais atlikti pokyčiai (jei tokių buvo).

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Netaikoma.	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☐ atskirtiems vaikams ☐ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☐ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

5.2 PERKĖLIMAS

5.2.1 Ar Lietuvoje teikiamas prioritetas (pvz., nustatant kvotas ar pagreitintas procedūras) nelydimų nepilnamečių ar šeimų su nepilnamečiais perkėlimui į Lietuvą? Jei atsakėte „taip“, kaip tai veikia praktikoje?

- ☐ Taip
☒ Ne

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Pažymėtina, jog Lietuva nebuvo nustačiusi nelydimų nepilnamečių ar šeimų su vaikais prioriteto. 2020 m. Lietuva ketino perkelti kelis nelydimus nepilnamečius iš Graikijos, tačiau dėl COVID-19 ir paskelbto karantino, kol kas perkėlimas neįvyko. ³⁶	☐ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☐ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☐ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

5.2.2 Priėmimo procedūra atvykus į Lietuvą perkėlimo atveju.

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Perkelti asmenys yra apgyvendinami PPC. Jie, kaip ir kiti prieglobsčio prašytojai, kurie kreipiasi dėl prieglobsčio būdami Lietuvos teritorijoje, turi prieglobsčio prašytojo statusą. Perkeltiems asmenims nėra taikomos specialios garantijos dėl prieglobsčio prašymų nagrinėjimo ar priėmimo sąlygų, jiems yra taikomos tokios pačios garantijos, kaip ir visiems kitiems prieglobsčio prašytojams.	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☐ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

³⁶ LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateikta informacija.

6.

Dokumentų neturintys
ir neteisėtai esantys
nepilnamečiai

6.1.1 Ar Lietuvoje neteisėtai esantiems vaikams su šeimomis suteikiama galimybė gauti ugdymą, sveikatos priežiūrą, būstą ar psichologinę pagalbą?

☒ Taip

Taip, iš dalies, nes visiems nelydimiems nepilnamečiams, nepriklausomai nuo jų statuso, priklauso švietimo paslaugos, sveikatos priežiūros paslaugos, įskaitant psichologinę pagalbą, taip pat socialinės paslaugos, apgyvendinimas, pašalpa maistui ir kitoms būtinoms reikmėms.

Vis dėlto, jeigu yra neteisėtai LR esanti šeima su nepilnamečiais vaikais, pagal teises aktus, tokie vaikai negali mokytis mokykloje, nes ugdymas yra užtikrinamas tik asmenims turintiems leidimus gyventi (tačiau praktikoje tokie vaikai neretai eina į mokyklą). Taip pat neteisėtai Lietuvoje esantiems asmenims, įskaitant ir vaikus, kai jie yra lydimi, yra garantuojama tik neatidėliotina medicinos pagalba pagal bendruosius teises aktus, tokia pagalba, kai gyvybei gresia pavojus, bet jokia kita medicininė pagalba pagal teises aktus neteikiama, taip pat neteikiama psichologinė pagalba ar aprūpinimas būstu.

☐ Ne

7.

Pereinamasis laikotarpis į pilnametystę

7.1.1 Kas nutinka, kai vaikai turintys teisę pasilikti dėl to, kad yra nelydimi nepilnamečiai, kai jiems sukanka 18 metų?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Sulaukus pilnametystės, t. y. 18 metų amžiaus, nelydimas nepilnametis nebetenka teisės gyventi PPC ir turi iš ten išsikelti. Jei tai yra nelydimas nepilnametis, kuriam suteiktas prieglobstis, praktikoje jis turi išsikelti po 3 mėn. nuo pilnametystės amžiaus suėjimo, kadangi laikoma, kad dar 3 mėnesius jam yra teikiama parama integracijai. Tokiam asmeniui išsikeliant, jam yra skiriama vienkartinė įsikūrimo išmoka sudaranti 11 valstybės remiamų pajamų dydžių, 1375 EUR. Kitiems nelydimiems nepilnamečiams tokia parama ir 3 mėn. laikotarpis neskiriami. Jeigu nelydimam nepilnamečiui nebuvo suteikta tarptautinė apsauga, bet jam buvo išduotas leidimas laikinai gyventi Lietuvoje, nes nebuvo jo galima grąžinti, jam sulaukus pilnametystės prasideda grąžinimo procedūra, o tuo atveju, jeigu jis turi kitą pagrindą suteikiantį teisę likti Lietuvoje (pvz., mokosi, dirba ar pan.), jis išsikelia iš PPC ir gyvena savarankiškai. Pokyčių po 2017 m. EMT studijos³⁷ pateikimo nėra.	☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

³⁷ Lietuvoje taikomi metodai suteikus statusą nelydimiems nepilnamečiams (2017). Nuoroda: <http://emn.lt/wp-content/uploads/2019/03/Studija-LT.pdf>

7.1.2 Ar Lietuvoje teikiama kokia nors parama (pvz., būstas, ugdymas, užimtumas, psichologinė pagalba) teisėtai gyvenantiems nelydimiems nepilnamečiams, kai jie tampa pilnamečiais?

☒ Taip

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Nelydimam nepilnamečiui, kuriam suteiktas prieglobstis, praktikoje skiriami 3 mėn. išsikelti iš PPC nuo pilnametystės amžiaus suėjimo, kadangi laikoma, kad dar 3 mėnesius jam yra teikiama parama integracijai. Tokiam asmeniui išsikeliant yra skiriama vienkartinė įsikūrimo išmoka, sudaranti 11 valstybės remiamų pajamų dydžių, t. y. 1375 EUR.	☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

☐ Ne

8.

Bendrieji veiksmai

8.1.1 Kokius konkrečius duomenis apie migruojančius vaikus renka susijusios Lietuvos institucijos?

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Migracijos departamentas renka visus duomenis apie užsieniečius, tiek suaugusius, tiek nepilnamečius. Tai yra centrinė institucija migracijos srityje, kuri priima sprendimus, renka ir apibendrina statistinius duomenis, administruoja Užsieniečių registrą. Šie duomenys apima šeimyninius ryšius, kilmės valstybę, amžių, lytį, pagrindą, kuriuo asmuo yra Lietuvos teritorijoje, išduotus ir panaikintus leidimus gyventi Lietuvoje, gyvenamosios vietos adresą, išvykimą iš Lietuvos (kai asmuo yra grąžintas ar išsiųstas). Taip pat pažymėtina, jog duomenys apie nelydimus nepilnamečius yra ir PPC žinioje, kol vaikas ten gyvena, kadangi nelydimą nepilnametį apgyvendinus PPC, ši institucija turi tokio vaiko asmens bylą. Vėliau, kai vaikas išvyksta ar pasišalina iš Lietuvos, asmens byla yra perduodama Migracijos departamentui.	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

8.1.2 Ar per ataskaitinį laikotarpį Lietuva įgyvendino kokias nors ES finansuojamas programas, kurios teiktų prioritetą nelydimų nepilnamečių ir (ar) šeimų su vaikais apsaugai?

☐ Taip

☒ Ne

Paaiškinimas	Kurioms nepilnamečių grupėms taikoma
Specialių programų, ar projektų nelydimiems nepilnamečiams ar šeimų su vaikais apsaugai 2019 m. Lietuvoje nebuvo, įvairios veiklos padedančios integruotis, kurios apima ir vaikus, ir šeimas su vaikais, yra įtraukiamos į bendrus integracijos paslaugų projektus, kurias teikia PPC ir NVO (LRKD, Caritas). Pavyzdžiui, PPC turėjo specialią veiklą vaikams ir jaunimui - dienos stovyklą, integracijos centruose organizuojami įvairūs renginiai, teikiamos socialinės, psichologinės konsultacijos, teisininko konsultacijos ir pan.³⁸	☒ lydimiems nepilnamečiams ar šeimoms su vaikais ☒ atskirtiems vaikams ☒ nelydimiems nepilnamečiams, užregistruotiems prieglobsčio sistemoje ☒ nelydimiems nepilnamečiams, kurie neprašo prieglobsčio, tačiau yra užregistruoti vykdant kitas migracijos procedūras

³⁸ LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateikta informacija.

Europos migracijos tinklas (EMT) – tai Europos Komisijos, ES valstybių narių ir Norvegijos migracijos ekspertų tinklas, kurio tikslas rinkti, analizuoti ir dalintis naujausia, objektyvia, patikima ir palyginama informacija apie migraciją ir prieglobstį siekiant prisidėti prie Europos Sąjungos politikos formavimo ir visuomenės informavimo šiose srityse.

Lietuvoje EMT Nacionalinio informacijos centro (NIC) funkcijas LR Vyriausybės nutarimu vykdo Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuras glaudžiai bendradarbiaudamas su LR vidaus reikalų ministerija, Migracijos departamentu bei Valstybės sienos apsaugos tarnyba. EMT NIC bendradarbiauja ir su kitomis vyriausybėmis ir nevyriausybėmis institucijomis, dirbančiomis migracijos srityje.
